

VOORSTELLING Ode aan Andreas Burnier, haar tijd ver voorbij

'Wereld waarin alles wat anders was, werd afgekeurd'

In 'Jongensuren' brengt Koen Verheijden aan de hand van het vroege werk van Andreas Burnier grote thema's – de zoektocht naar seksualiteit, identiteit en gender, het omgaan met het oorlogsverleden en vrijheidsdrang – tot leven. Een ode aan leven en werk van een bijzondere schrijver.

Margriet Prinsen

Haarlem ■ Hij herkent veel in haar werk dat ten onrechte, vindt hij, in de vergetelheid dreigt te raken bij zijn generatie. „Haar boeken raken zo aan het nu.”

Twee belangrijke thema's in haar werk en leven zijn voor Koen Verheijden ook persoonlijk heel herkenbaar. „Ik ben zelf queer en herken veel in haar verhalen daarover. Ik heb een Indische achtergrond. De Tweede Wereldoorlog speelde met name in het omgaan met en onderdrukken van trauma's in Burniers leven een grote rol.”

„Dat komt voor mij heel dichtbij. Ik herken het copingmechanisme (wijze van omgaan met de werkelijkheid) bij mijn familie, die ook grote oorlogstrauma's heeft gekend. In mijn werk spelen die thema's altijd al een grote rol maar tot nu toe kwamen ze nog niet samen in één voorstelling.”

Hij heeft zelf de theaterbewerking gemaakt, geïnspireerd op twee boeken van Burnier: haar debuutroman 'Een tevreden lach' (1965) en 'Het jongensuur' (1969) en op de biografie die Elisabeth Lockhorn over haar schreef: 'Metselaar van de wereld'.

„Die twee romans vertellen in wezen ook een coming of age verhaal. 'Het jongensuur' gaat vooral over haar onderduikverleden – als jonge meisje zat ze drie jaar ondergedoken op twaalf verschillende adressen – en 'Een tevreden lach' over haar studententijd in Amsterdam. Die boeken zijn doordrenkt van de tijdgeest en de dubbele moraal van de naoorlogse periode.”

Criminoloog

In de voorstelling wordt dat avontuurlijke leven vol discrepanties verteld door de vier actrices die om beurten ook Burnier spelen. Zij was een jonge lesbische Joodse vrouw in een wereld waarin alles wat anders was werd afgekeurd. Ondanks haar coming-out als lesbienne en als schrijfster was ze ook lange tijd getrouwd en werkte ze als hoogleraar criminologie. Ze leefde eigenlijk een aantal levens tegelijk, vertelt Verheijden.

De vier vrouwen laten in de voorstelling allemaal verschillende facetten van Andreas Burnier zien en daarnaast spelen ze de personages om haar heen. Het is een onderzoek-

Regisseur Koen Verheijden overlegt met de acteurs van de voorstelling 'Jongensuren'.

FOTO'S GERGELY OFNER

„Ze was al in de jaren vijftig bezig met thema's die nu actueel zijn

Schrijver/regisseur Koen Verheijden

Lulu Streefkerk tijdens de repetities.

kende, haast documentaire-achtige voorstelling.

Tijdens de repetitie, anderhalve week voor de eerste try-out worden de puntjes op de i gezet. 'Wie de ziel in wil, moet door de leegte heen', is een belangrijke zin die een paar keer terugkeert.

Verstikking

Een moment van doorbraak uit die gevoelens van verstikking is wanneer Burnier haar Joods-zijn weer gaat omarmen, zegt Verheijden. „Jarenlang heeft ze niet willen praten over haar oorlogsverleden, maar op een gegeven moment, als ze op een begrafenis is van een Joodse vriend, voelt ze opeens: 'Hier ben ik thuis'.

Daarna gaat ze het aan: de confrontatie met haar verleden.”

Tijd ver vooruit

Verheijden maakt onder andere gebruik van twee uitgebreide interviews, met Ischa Meijer en met haar biograaf Elisabeth Lockhorn, waarin Burnier vertelt over haar jonge jaren. „Ze is pas op latere leeftijd haar verleden onder ogen gaan zien, maar toen is ze wel echt 'door de leegte heen' gegaan. Ze is wel degelijk een heldin. Ze was al in de jaren vijftig bezig met thema's die nu actueel zijn. In die zin was ze haar tijd ver vooruit.”

Naast de drie ervaren actrices speelt Lulu Streefkerk (21) een van de

vier hoofdrollen in 'Jongensuren', officieel als stagiair. Ze speelde al mee met de Haarlemse jongerenproductie 'Starring#24 Bugatti boven water' (2022), ook in regie van Koen Verheijden. Ze is als derdejaars student verbonden aan de Toneelacademie in Maastricht, maar in de praktijk staat ze vooral in het theater; later dit seizoen in 'Madame Butterfly' van Theater Oostpool.

Optreden

Afgelopen zomer was Streefkerk te zien als Anna Garaudi in 'Gelato Vendetta' van Club Kenau. Lulu woont al vanaf haar eerste levensjaar in Haarlem. Ze wist van jongs af aan dat ze wilde optreden: „Ik hield

van zingen en dansen en van modeshows, alles wat met spelen te maken heeft” Bij de onvolprezen Ege-lantier deed ze diverse cursussen. Tijdens theaterlessen op het Eerste Christelijke Lyceum ontdekte ze dat ze er verder mee wilde.

„Ze heeft het naar haar zin bij 'Jongensuren'. „Het is zo'n fijn team, we hebben veel plezier. Het is heel bijzonder om allemaal Burnier te spelen, we vertegenwoordigen allemaal verschillende aspecten van haar persoonlijkheid.” En ze vindt het heel fijn om weer in Haarlem te wonen „Ik houd van Haarlem, ik miste de stad. Ik ken elke straat, mijn vrienden wonen hier. Heerlijk om weer thuis te zijn.”

Programma

Toneelschuur Producties, 'Jongensuren'. Tekst: Koen Verheijden; regie: Koen Verheijden; spel: Kirsten Mulder, Anne-Chris Schulting, Lulu Streefkerk, Hanna van Vliet. Te zien: Haarlem, Schuur, 16 t/m 23 november en 11/12 januari. Tournee t/m 12 januari. Meer info: toneelschuurproducties.nl